

**МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ**

Затверджую:
Завідувач кафедри

27 серпня 2020 р.

О.Л. Гільченко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність:

- 035 Мова і література (новогрецька)
- 035 Переклад (новогрецька)
- 014 Мова і література (російська)
- 035 Переклад (українська, російська, польська)
- 035 Переклад (англійська)
- 054 Соціологія
- 073 Менеджмент
- 242 Туризм
- 029 Культурологія
- 081 Право
- 125 Кібербезпека
- 101 Екологія
- 124 Системний аналіз
- 292 Міжнародні економічні відносини

2020 – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Політологія» для студентів ОС «Бакалавр» спеціальностей 035 Мова і література (новогрецька); 035 Переклад (новогрецька); 014 Мова і література (російська); 035 Переклад (українська, російська, польська); 035 Переклад (англійська); 054 Соціологія; 073 Менеджмент; 242 Туризм; 029 Культурологія; 081 Право; 125 Кібербезпека; 101 Екологія; 124 Системний аналіз; 292 Міжнародні економічні відносини

Розробники:

Светлакова М.А., к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики
Парлюк В. І., старший викладач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Протокол від «27» серпня 2020 року, № 1.

Завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

Гільченко О.Л. ()

© Светлакова М. А.,
2020 рік
© Парлюк В. І., 2020 рік
© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Всі галузі знань	Нормативна дисципліна циклузагальної підготовки	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>035 Мова і література (новогрецька)</u> <u>035 Переклад (новогрецька)</u> <u>014 Мова і література (російська)</u> <u>035 Переклад (українська, російська, польська)</u> <u>035 Переклад (англійська)</u> <u>054 Соціологія</u> <u>073 Менеджмент</u> <u>242 Туризм</u> <u>029 Культурологія</u> <u>081 Право</u> <u>125 Кібербезпека</u> <u>101 Екологія</u> <u>124 Системний аналіз</u> <u>292 Міжнародні економічні відносини</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		4--й	4--й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - реферат		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 3	Освітній рівень: <u>Бакалавр</u>	Лекції	
		20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		59 год.	77 год.
		Індивідуальні завдання	
		1 год.	1 год.
Вид контролю:			
екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%): для денної форми навчання – 31/59 ; для заочної форми навчання –13/77

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів цілісних уявлень про зародження та розвиток

політологічного знання, а також про сучасні політичні проблеми світу, людини та суспільства; підвести до розуміння необхідності політичних знань для будь-якої людини в умовах сучасної цивілізації, їх важливості для життєдіяльності суспільства, пов'язаної питаннями влади, функціонуванням політичних систем, політичних інститутів і процесів.

Завдання:

- вивчення сутності політики як явища;
- засвоєння основних термінів що притаманні політичній практиці та теорії;
- розуміння студентами системності політичного життя;
- з'ясування сутності політичної культури та її місця в політичній реальності та роль в аналізі суспільно-політичних процесів;
- визначення партійної системи та складових що її формують і детермінують її трансформації;
- з'ясування сутності людської спільноти, їх типів та ролі в політичному житті;
- визначити співвідношення таких явищ як етнічна група та нація;
- сформулювати уявлення про взаємний вплив внутрішньої та зовнішньої політики держави та її можливості в умовах глобалізації і регіоналізації;
- формування оціночної бази щодо сучасного стану політичної теорії та практики; матеріал курсу має сприяти процесові професійної деформації свідомості майбутнього фахівця;
- допомогти розвинути навички самостійного аналізу політичних процесів, навчити адекватно орієнтуватися в політичному житті;
- розвивати політичне мислення і навик політологічної рефлексії;
- концентрувати увагу на найбільш актуальних для українських умов політичні проблеми.

Вивчення навчальної дисципліни сприяє:

- формуванню загальних компетентностей випускника (КЗ-3; КП-4; КП-6; КП-8);
- формуванню спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (КП-1; КП-5; КП-6; КП-7; КП-9; КП-10);
- отриманню результатів навчання (РН-7; РН -18; РН-20).

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі - нормативна дисципліна циклузагальної підготовки.

Передумови для вивчення дисципліни – опанування знаннями та навичками з дисциплін «Філософія», «Історія України»

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні та історичні основи політичної науки. Політичні процеси та інститути.

Тема 1. Політологія як наука і навчальна дисципліна. Предмет і методи політології.

Тема 2. Поняття, сутність та структура політичної системи.

Тема 3. Держава, як основний суб'єкт політичної влади. Правова держава та громадянське суспільство.

Тема 4. Політичний режим. Характеристика основних політичних режимів.

Тема 5. Провідні політико-ідеологічні доктрини сучасності.

Тема 6. Влада – центральний компонент політичної системи. Особливості політичної влади.

Тема 7. Роль виборів у сучасній державі. Політичні вибори.

Тема 8. Політичні партії та громадські об'єднання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усьог о	у тому числі					
		л	п	ла б	с.р	інд.		л	п	лаб	с.р.	інд.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ. ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ІНСТИТУТИ.													
Політологія як наука і навчальна дисципліна. Предмет і методи політології.	11	4				7		11	2			9	
Поняття, сутність та структура політичної системи.	11	2	2			7		11		2		9	
Держава, як основний суб'єкт політичної влади. Правова держава та громадянське суспільство.	12	2	2			8		12	2			10	
Політичний режим. Характеристика основних політичних режимів.	11	2				8	1	10				9	1
Провідні політико-ідеологічні доктрини сучасності.	10	2	2			6		12	2			10	
Влада – центральний компонент політичної системи. Особливості політичної влади.	12	4				8		10				10	
Роль виборів у сучасній державі. Політичні вибори.	11	2	2			7		13	2			11	
Тема 8. Політичні партії та громадські об'єднання.	12	2	2			8		11		2		9	

Разом за змістовим модулем 1	90	20	10	-	59	1	90	8	4	-	77	1
Усього годин:	90	20	10	-	59	1	90	8	4	-	77	1

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
2.	Сутність і основні складові політичної системи суспільства.	2	
3.	Теорія держави. Устрій сучасної держави.	2	2
4.	Політичний режим: поняття та структура. Характеристика основних політичних режимів.	2	
5.	Сутність світу політичного і роль ідеологічних парадигм в ньому.	2	2
7.	Партії в системі відносин між державою та суспільством	2	
	Разом:	10	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Історія зарубіжної політичної думки	7	9
2.	Зародження і розвиток української політичної думки	7	9
3.	Соціально-етнічні спільності у політичному житті суспільства	8	10
4.	Політична еліта і політичне лідерство	8	9
5.	Політичні конфлікти	6	10
6.	Політична модернізація	8	10
7.	Політична свідомість і політична культура	7	11
8.	Глобальні проблеми сучасності. Україна в сучасному геополітичному просторі	8	9
	Разом	59	74

7. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа-засобів; практичні: реферати. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

8. Критерії оцінювання

Тест (0-5)	Контрольна робота (0-5)	Семінарське заняття (0-5)	Критерії
5	5	5	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та

			опрацює необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
4	4	4	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
3	3	3	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
2	2	2	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
1	1	1	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

9. Засоби оцінювання

Реферати, контрольні роботи, виступи на семінарських заняттях, підсумковий екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Денна форма навчання

Поточні семінарські заняття, контрольні роботи, тестування та самостійна робота									Підсумковий екзамен	Сума
Змістовний модуль 1									50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	ІНДЗ (захист реферату)		
5	5	5	5	5	5	5	5	10		

Заочна форма

Поточні семінарські заняття, контрольні роботи, тестування та самостійна робота						Підсумковий екзамен	Сума	
Змістовний модуль 1						50	100	
T1	T2	T3	T4	ІНДЗ				СРС
5	5	5	5	(захист реферату) 10				20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблеми організації та суспільної самоорганізації в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу / В. П. Андрущенко. - К. : Атлант ЮЕМСІ, 2005. - 498 с.
2. Андрущенко Т. В. Українська глобалістика: проблеми осмислення / Т. В. Андрущенко // Стратегія українського державотворення. Філософсько-політологічний та економічний аналіз. - К. ; Полтава : АСМІ, 2000. - С. 99-101. - (Філософія. Економіка. Політика. Освіта).
3. Арудов М. С. Социокультурные параметры гражданского общества / М. С. Арудов // Ученые зап. Тавр. нац. ун-та. Сер. «Политические науки». - Симферополь, 2004. - Т. 17(56), № 1. - С. 26-32.
4. Астафьева О. Формирование гражданского общества как путь к согласованию самоорганизации и самоуправления: когерентность права и культуры / О. Астафьева // Культурный контекст самоорганізації. - К. : Вид. Київ. ун-ту. - 2006. - С. 212-227.
5. Барков В. До питання про концепцію громадянського суспільства в Україні / В. Барков // Вибори та демократія. - 2004. - № 1. - С. 15-24.
6. Бауман Ю. Громадянське суспільство versus політикум. Круглий стіл часопису «Філософська думка» / Юрій Бауман // Філософська думка. - 2009. - №2. - С. 20-22.
7. Бебик В. М. Наша політична культура / В. М. Бебик // Політол. читання. - 1992. - № 1. - С. 11-37.
8. Бебик В. М. Політична культура сучасної молоді / В. М. Бебик, М. Ф. Головатий, В. А. Ребкало. - К. : А. Л. Д., 1996. - 112 с.
9. Бобак М. І. Особливості прояву ідей громадянського гуманізму в Україні / М. І. Бобак // Наук. зап. Терноп. держ. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Сер. «Філософія, економіка». - 1999. - Вип. 3. - С. 29–34.
10. Бобик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник / Валерій Михайлович Бобик. - К.: Каравела, 2009. - 496 с.
11. Бойченко М.І. Застосування системного підходу в соціальному пізнанні / М.І. Бойченко // Філософські проблеми гуманітарних наук. - 2004. - № 1-2. - С. 56-72.
12. Будз В. Проблеми побудови і взаємовідносин держави і громадянського суспільства в філософсько-історичній концепції Михайла Грушевського / В. Будз // Вісн. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка. Сер. «Філософські науки». - Л., 2000.- Вип. 2. - С. 63-73.
13. Вебер М. Политика как призвание и профессия / М. Вебер // Избр. произведения; [пер. с

- нем. Б. М. Скуратова]. - М.: Прогресс, 1990. - 808 с.
14. Вилков В.Ю. Западная национализм XX столетия: концептуальные портреты / Вячеслав Юрьевич Вилков. - К.: - Видавель Карпенко В.М., 2008. - 424 с.
 15. Волинський А. Ідеологічна структуризація суспільних політичних інтересів / А. Волинський // Політ. менеджмент. - 2004. - № 5(8). - С. 71-81.
 16. Головатий М.Ф. Класи і партії: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл / М. Ф. Головатий. - К.: ДП Видавничий дім «Персонал», 2008. - 144 с.
 17. Гелей С.Д. Політологія: Навч. посіб. - 7-ме вид., перероб. і доп. / С.Д.Гелей, С.М. Рутар - К.: Знання, 2008. - 415 с.
 18. Гончатур Т.В. Політологія: лекційний курс і практикум: Навчальний посібник / Т.В.Гончатур, М.І.Гурик, І.С.Дмитрів, О.М.Рудакевич, В.Я.Томахів, Д.М. Шеремета / За ред. докт. філос. наук, доцента Т.В.Гончатур - Тернопіль: Астон, 2009 - 376 с.
 19. Загородний Ю. И. Политическая социализация в контексте субкультурных образований студенческой молодежи / Ю. И. Загородний // Вісн. Луган. держ. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка. Сер. «Педагогічні науки». - 2003.- № 4(60). - С. 73-78.
 20. Категоренко О. І. До проблем методології аналізу процесів політичної модернізації / О. І. Категоренко // Наук. зап. ін-ту політ. і етнонац. дослідж. НАН України. - 2003. - Вип. 24. - С. 126-137.
 21. Категоренко О. І. Модернізація політичної системи як спосіб імплементації європейських цінностей / О. І. Категоренко // Ефективність державного управління в контексті глобалізації та євроінтеграції : матеріали наук.-практ. конф., (Київ, 29 трав. 2003 р.). - К.: Вид-во УАДУ, 2003. - С. 452-455.
 22. Кирилюк Ф.М. Історія зарубіжних політичних вчень. Нової доби: Навч. Посібник. / Ф.М. Кирилюк - К.: Центр учбової літератури, 2008 - 414 с.
 23. Кирилюк Ф. Політологія Нової доби: [посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Ф. Кирилюк. - К.: Академія, 2003. - 303с.
 24. Кирилюк Ф.М. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник: Вид. 2-ге, перероб. та доп. / Ф.М. Кирилюк, М.І. Обушний, М.І. Хилько, В.Ф. Цвях, С.О. Тимошенко, С.А. Губерський, І.А. Тукаленко, І.П.Федірко, О.І. Ткач, М.О. Корж, М.А. Шульга, В.А. Бугров, А.Є. Конверський. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 704 с.
 25. Кирилюк Ф.М. Філософія політичної ідеології: Навчальний посібник. / Федір Михайлович Кирилюк . - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 520 с.
 26. Кисельова О. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні / Оксана Кисельова // Громадянське суспільство в Україні за доби глобалізації : ціннісно-нормативне та інституційне забезпечення його розбудови. - К. - 2007. - С. 155 -164.
 27. Козырев Г.И. Введение в политологию: Учебное пособие для студентов вузов. - 2-е изд. / Г.И.Козырев - М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2004. - 208 с.
 28. Консерватизм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О.Проценко, В.Лісовий. - К.: ВД «Простір», «Смолоскип», 2008. - 788 с. - («Політичні ідеології»).
 29. Корнієнко В. О. Ідеал як основа суспільного базового консенсусу / В. О. Корнієнко // Нова парадигма : [альм. наук. пр.]. - Запоріжжя : Просвіта, 2000. - Вип. 18. - С. 27-33.
 30. Корнієнко В. О. Людина і громадянське суспільство: транзит ідеалів / В. О. Корнієнко // Дослідження світової політики : зб. наук. пр. - К., 2001. - Вип. 16. - С. 109-113.
 31. Корнієнко В. О. Реалізація ідеалу соціально-правової держави в українському суспільстві / В. О. Корнієнко // Право України. - 2001. - № 2. - С. 47–53.
 32. Лібералізм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. - К. : ВД «Простір», «Смолоскип», 2009. - 128 с. («Політичні ідеології»).
 33. Логвина В.Л. Політологія. Навчальний посібник / Валентина Львівна Логвина. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 304 с.
 34. Михальченко М. І. Політичні еліти України: теоретико-модернізаційний аналіз / М. І. Михальченко. - Донецьк: Донбас, 2002. - 179 с.
 35. Михальченко М. І. Помаранчеві потрясіння: Потенціал ідей і українська реальність / М. І. Михальченко // Вища освіта України. - 2005. - № 2. - С. 15-22.

36. Михальченко М. І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М. І. Михальченко. - Дрогобич : Відродження, 2004. - 488 с.
37. Несторенко Г.О. Українська політична нація: самоорганізаційні засади становлення: Монографія. / Г.О. Несторенко- К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. - 2007. - 360 с.
38. Онишків Ю. Проблема політичної культури в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Ю. Онишків. - Режим доступу: http://www.muv.org.ua/articles/item_6.html
39. Остапенко М. А. Політична культура суспільства: навчальний посібник / М. А. Остапенко. - К.: МАУП, 2008. - 96 с.
40. Остапенко М. А. Політична свідомість студентської молоді в сучасній Україні / М. А. Остапенко // Нова політика. - 1999. - № 4. - С. 28-32.
41. Панарин А. С. Філософія політики / А. С. Панарин. - М.: Наука, 1994. - 283 с.
42. Пасько Я. Громадянське суспільство на тлі європейської історії / Я. Пасько // Генеза. - 1997. - № 1. - С. 212-213.
43. Погорілий Д.С. Політологія: 100 питань - 100 відповідей. Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. - Київ: Фірма «ІНКІС», 2008. - 232 с.
44. Політологія: Підручник / За ред. М.М.Вегеша. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 384 с.
45. Політологія: Підручник / За ред.. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. -3-тє вид., перероб., доп. - К.: 2008. - 568 с.
46. Поліщук О. С. Вплив політичної культури на становлення громадянського суспільства в Україні / О. С. Поліщук // Інтелект. Особистість. Цивілізація: темат. зб. наук. пр. із соц.-філос. пробл.; гол. ред. О. О. Шубін. - Донецьк : ДонНУНТ, 2008. - С. 161-169.
47. Политология в вопросах и ответах: Учебное пособие для вузов / Под ред.. проф.. Ю.Г.Волкова. - М.: Гардарики, 1999. - 472 с.
48. Полуденко С.В. Політологія та історіософія: Рекомендовано Міністерством освіти науки України як авторський підручник (протокол №8 від 5 листопада 2008 р.). / Сергій Васильович Полуденко. - Слов'янськ, 2009. - 501 с.
49. Полуденко С.В. Сучасні філософсько-політичні проблеми світу / Полуденко Сергій Васильович, Глуценко Ірина Сергіївна. - Слов'янськ: СДПУ, 2010. - 131 с.
50. Пролеєв С. Публічність і влада в пострадянському соціумі / Сергій Пролеєв, Вікторія Шамрай // Громадянське суспільство в Україні за доби глобалізації: ціннісно-нормативне та інституційне забезпечення його розбудови. - Київ. - 2007. - С. 121-140.
51. Проскуріна О. Політична культура України: проблеми полярності в державі [Електронний ресурс] / О. Проскуріна. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/PRNIT_2006/Politologia/15946.doc.htm
52. Пугачев В. П. Введение в политологию / В. П. Пугачев, А. И. Соловьев. - М., 1997. - 477 с.
53. Розенблюм Н. Громадянські суспільства: лібералізм і моральні впливи плюралізму / Н. Розенблюм // Незалеж. культурол. часоп. - 2001. - № 21. - С. 96-114.
54. Руди Ф. Політична система та інститути громадянського суспільства в сучасній Україні: Навч. Посібник / Ф.М.Рудич, Р.В.Балабан, Ю.С.Ганжуров та ін. - К.: Либідь, 2008. - 440 с.
55. Рябов С. Політична культура: теоретичні й практичні аспекти / С. Рябов // Практ. філософія. - 2001. - № 3. - С. 115-125.
56. Рябов С. Політологічна теорія держави / С. Рябов. - К.: Тандем, 1996. - 240 с.
57. Рябов С.Г. Політична культура: теорія, проблеми, перспективи / Сергій Георгійович Рябов. - К.: Видавець ПАРАПАН, 2004. - 224 с.
58. Семенченко Ф. Політичний процес і проблеми формування гуманістичної традиції у сучасному суспільстві [Електронний ресурс] / Ф. Семенченко. - Режим доступу : <http://www.experts.net.ua/analytics/document5917.shtml>
59. Сміт Ентоні Д. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / Пер. з англійської. - К.: «К.І.С.», 2004. - 170 с.
60. Таран В. Концепція ідеології перехідного суспільства в контексті соціокультурного

- аналізу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / В. Таран. - К., 2001. - 36 с.
61. Тимченко Л. А. Політично-громадянська ідентифікація як націєтворчий чинник / Л. А. Тимченко // Гуманіт. вісн. Переяслав-Хмельниць. ДПУ ім. Г. Сковороди: наук.-теорет. зб. - Переяслав-Хмельницький, 2006. - Вип. 9. - С. 200-204.
 62. Трима К. Глобалізація, громадянське суспільство та проблеми розвитку сучасного світу / К. Трима // Нова парадигма : [журн. наук. пр.]. - К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. - Вип. 65, ч. I. - С. 232-239.
 63. Український вибір: політична система ХХ століття і пошук власної системи суспільного розвитку / В.Ф. Солдатенков (керівник). - К.: Парламентське вид-во, 2007. - 576 с.
 64. Філософія політики : корот. енцикл. слов. / авт.-упоряд.: В. П. Андрущенко та ін. - К.: Знання України, 2002. - 670 с.
 65. Хрестоматія з історії політичних вчень: Посібник / Упоряд. Та автор коментарів Уривалкін О.М. - К.: Дакор, КНТ, 2008. - 456 с.
 66. Черноног Р. А. Держава і суспільство: хто і чому прагне мати зверхність (історико-філософський аналіз проблем протистояння) / Р. А. Черноног // Мультиверсум : [філос. альм.]. - К. : Центр духовн. культури, 2002. - Вип. 28. - С. 212–222.
 67. Черноног Р. А. Соціальні відносини: держава і суспільство (історіософський аналіз) / Р. А. Черноног // Нова парадигма. - Запоріжжя, 2002. - Вип. 25. - С. 208-219.
 68. Чорний М. Г. Лібералізм як світоглядна позиція / М. Г. Чорний // Вісн. Нац. ун-ту внутр. справ. - 2004. - № 26. - С. 201-207.
 69. Шевченко О. К. Людина, суспільство, держава : криза технології взаємодії / О. К. Шевченко // ХХІ століття : світ між минулим та майбутнім : Монографія. - К.: Стилос, 2004. - С. 95 - 130.
 70. Шевченко О. К. Україна в сучасному світі : реалії і стратегічні пріоритети / О. К. Шевченко // ХХІ століття: світ між минулим та майбутнім: Монографія. - К.: Стилос, 2004. - С. 472 - 594.
 71. Шимченко Л. А. Політично-громадянська ідентифікація як націєтворчий чинник / Л. А. Шимченко // Гуманіт. вісн. Переяслав-Хмельниць. ДПУ ім. Г. Сковороди : наук.-теорет. зб. - Переяслав-Хмельницький, 2006. - Вип. 9. - С. 200–204.
 72. Шопенгауэр А. Обитель духа / Артур Шопенгауэр. - М.: Алгоритм; Эксмо, 2008. - 256 с.
 73. Штанько В.І. Політологія: Навчальний посібник. Видання 2-е, перероблене та доповнене / В.І.Штанько, Н.В.Чорна, Т.Г.Авксентьева, Л.А.Тихонова. - К.: Видавництво «Фірма «ІНКОС», Центр учбової літератури, 2007. - 288 с.
 74. Юрій Н. М. Політична соціалізація: поняття, сутність і типологія / Н. М. Юрій // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. - О.: Астропринт, 1999. - Вип. 5. - С. 276-279.
 75. Якубенко В. М. Напрями підвищення ефективності реалізації принципів соціальної держави / В. М. Якубенко // Укр. право. - 2003. - Чис. 1. - С. 100–107.
 76. Якубенко В. М. Принципи соціальної держави / В. М. Якубенко // Право України. - 2002. - № 6. - С. 33-38.
 77. Ясенчук Ю. Вплив партійної системи на розвиток владних відносин в Україні / Ю. Ясенчук // Вісн. УАДУ. - 2002. - № 2. - С. 291.
 78. Ясинська В. С. Роль політичної культури еліт у процесі демократичної трансформації / В. С. Ясинська // Вісн. Київ. ун-ту ім. Т. Шевченка. Сер. «Філософія. Політологія». - 2001. - № 33. - С. 71-74.